

ХНУВС в системі підготовки кадрів України. Харків, 2014 -----

Розроблено і проведено близько 40 всеукраїнських та міжвузівських тренінгів. Щорічно учасники юридичної клініки беруть участь у близько 30 конференціях, семінарах та тренінгах, публікуються 5-10 статей курсантів та студентів юридичної клініки (докладніше див. тут: <http://www.naiou.kiev.ua/nadannya-pravovoyi-dopomogi/jur-klinika-nnipfpmgbvv-navs/formi-ta-napryami-raboti.html>).

Членами юридичної клініки традиційно проводяться правопросвітні заняття зі шкільною молоддю Дарницького району м. Києва. З метою профілактики та запобігання поширенню ксенофобських і расистських проявів, виховання толерантності, терпимості та доброзичливості, щотижня учасники юридичної клініки, відвідують шість навчальних закладів (загальноосвітні школи № 291, № 280, «Слов'янська» гімназія, гімназії «Діалог» та № 315, а також дитячий центр благодійного фонду «Карітас-Київ») та проводять заняття за тематикою навчального курсу «Практичне право: на попередження ксенофобії».

Отже, юридична клініка НАВС вирішує одне з ключових завдань діяльності правоохоронних органів, а саме – налагодження взаємоповаги та партнерських відносин міліції з населенням та інститутами громадянського суспільства.

Одержано 17.09.2014

УДК 378.14

Дмитро Валентинович ПАШНЄВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права та кримінології

факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства

Харківського національного університету внутрішніх справ

**Забезпечення необхідного рівня підготовки
фахівців для підрозділів боротьби
з кіберзлочинністю**

Процес становлення незалежної України як сильної європейської держави неможливий без забезпечення належного рівня боротьби з кіберзлочинністю як в її межах, так і на міжнародному рівні. На виконання цього завдання були підписані та ратифіковані міжнародні угоди, законодавчі акти та створені відповідні державні органи, зокрема, підрозділи по боротьбі з кіберзлочинністю Міністерства внутрішніх справ України. Органи внутрішніх справ повинні стати головною перешкодою для розповсюдження кіберзлочинності у нашій країні, а також ефективно

виконувати свою роль у зниженні кіберзлочинної загрози для інших країн з території України. Ефективне виконання такого завдання на пряму залежить від рівня загальної та професійної підготовки фахівців підрозділів слідства, а також підрозділів боротьби з кіберзлочинністю.

Практичний досвід боротьби з кіберзлочинністю, головною складовою якої є розкриття та розслідування окремих комп'ютерних злочинів, показує, що основою її успіху є ефективний процес доказування, який в свою чергу складається зі збирання, дослідження, оцінки та використання доказів. В цьому процесі використовуються не тільки гласні можливості досудового слідства, але й негласні, в тому числі в ході оперативно-розшукової діяльності. Комп'ютерний носій потенційно криміналістично значущої інформації може бути виявлений і стати джерелом доказів при розслідуванні великої кількості злочинів. Невиявлення і неприйняття до уваги таких джерел може фатальним чином відобразитися на розслідуванні та результаті кримінального провадження. Але складність та швидкий розвиток комп'ютерних технологій вносять в цей процес масу складнощів, без адекватного вирішення яких неможливо досягти мети всебічного і повного дослідження всіх обставин події.

Попередження та протидія кіберзлочинності неефективні також і без використання можливостей комп'ютерних технологій, які повинні слугувати не тільки злочинцям, але й правоохоронцям. Зокрема, це стосується проведення ОРД та розслідування в мережі Інтернет негласними методами з використанням неможливості ідентифікації особи оперативного працівника, створення з метою конспірації сайтів підприємств, організацій, здійснення розвідувальних заходів з використанням пошукових комп'ютерних систем та доступних в мережі джерел інформації тощо.

Отже, боротьба з кіберзлочинністю за своєю суттю є діяльністю юридичною, але такою, що відбувається у специфічних сферах інформаційно-телекомунікаційних технологій, електронних платежів і господарської діяльності, інформаційної безпеки тощо.

Це вимагає наявності у фахівців, які готуються для відповідних підрозділів, як юридичних знань, так і знань в області комп'ютерних технологій. Відповідно до Переліків спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах [1; 2], це можуть бути в галузі правових знань напрямки правознавство – для слідчих, та правоохоронна діяльність – для оперативних працівників, а в галузі «Системні науки та кібернетика» напрям «інформатика».

Отримання двох освіт за різними напрямками послідовно в умовах кадрового голоду в підрозділах, що протидіють кіберзлочинності, та дефіциту держбюджету є розкішшю як за часом, так і за розтратами.

Отже більш ефективним шляхом є паралельне отримання другої вищої освіти.

До певного часу підготовка фахівців за двома напрямками відбувалася в стінах Харківського національного університету внутрішніх справ на Факультеті управління та інформатики. Зокрема, курсанти двох груп отримували дипломи спеціаліста з правознавства та бакалавра інформаційних систем в менеджменті, а однієї – дипломи за тими ж напрямками, але відповідно іншими кваліфікаційними рівнями: бакалавром за першим і спеціалістом за другим.

Проте сьогодні така підготовка неможлива відповідно до законодавства, адже ст. 62 Закону «Про вищу освіту» [3] (далі – Закон) в п. 16 надає особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, право навчання одночасно за декількома освітніми програмами, а також у декількох вищих навчальних закладах, лише за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету.

Звичайно, таке навчання з оплатою другої вищої освіти для подальшої праці в державних правоохоронних органах навряд чи буде привабливим для абітурієнтів. З іншого боку, можна зрозуміти і державу, яка в сучасних умовах дефіциту державного бюджету і перетікання більш кваліфікованих кадрів із державних органів в приватний сектор, не бажає безкоштовно готувати фахівців з двома освітами, які однозначно будуть користуватися підвищеним попитом на ринку праці.

В пошуках виходу з цієї ситуації у відомчих ВНЗ в спеціальностях «Правознавство» та «Правоохоронна діяльність» з'явилися відповідні спеціалізації з протидії кіберзлочинності. Але слід зауважити, що спеціалізація, відповідно до Закону – складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти (п. 20 ст. 1). Тобто розробляючи її слід залишатися в рамках спеціальності. Отже виникають сумніви у можливості в межах спеціалізації однієї спеціальності дати достатні знання в іншій спеціальності, яка навіть відноситься до іншої галузі знань.

Таким чином, з метою забезпечення необхідного рівня підготовки фахівців для підрозділів боротьби з кіберзлочинністю передбачити в Законі «Про вищу освіту» виключення для відомчих ВНЗ, що дозволяють готувати фахівців з вищою освітою за двома спеціальностями одночасно у разі обґрунтування такої необхідності. Це надасть можливість повноцінно використовувати для надання освіти такого рівня базу Харківського національного університету внутрішніх справ, в якому існує

вже перевірена роками потужна основа як для юридичної освіти, так і в галузі комп'ютерних технологій, а також досвід підготовки фахівців одночасно за двома спеціальностями. З іншого боку, слід забезпечити використання фахівців такого рівня на користь держави в сфері протидії кіберзлочинності шляхом встановлення відповідного до кваліфікації рівня оплати праці або розробки надійного юридичного механізму відпрацювання терміну, що відповідає вартості навчання, чи повернення цих коштів державі у разі звільнення з правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра : постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 787 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-n>.

2. Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра : постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2006 № 1719 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1719-2006-n>.

3. Про вищу освіту : закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Одержано 19.09.2014

УДК 159.9:371.13

Олена Володимирівна ПЕТЛЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології та педагогіки

факультету з підготовки фахівців для підрозділів міліції

громадської безпеки та кримінальної міліції у справах дітей

Харківського національного університету внутрішніх справ

Зміни когнітивних професійних установок курсантів ВНЗ МВС України під час навчання

Психологія відноситься до числа тих професій, у яких особистість фахівця має винятково важливе значення. Фактично в сучасних умовах питання психологічного забезпечення основних видів діяльності в межах правоохоронних органів залишаються без належної уваги. На сьогодні існують розбіжності в поглядах представників різноманітних спеціальностей в системі МВС, щодо необхідності та можливості використання психологічної науки в питаннях профілактики та розкриття злочинів. В процесі професійного співробітництва спеціаліста-психолога